

اصغر زمانی

استادیار، گروه زیست‌شناسی، دانشکده علوم پایه، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

Email: a.zamani@guilan.ac.ir

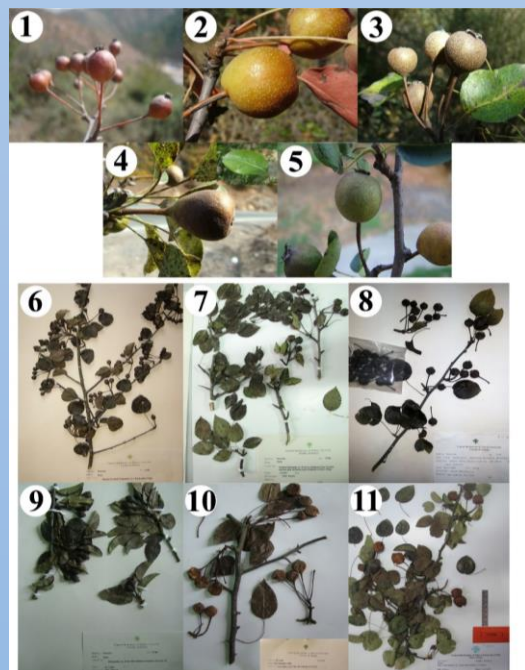
Abstract

The genus *Pyrus* L. is a shrubby-tree member of Rosaceae family. After collection and identification of about 150 samples from different locations in Iran within about 10 years, a morphological identification key is provided using the collected samples and the previous studies for the members of section *Pashia*. Also, geographical distribution, field and herbarium photos of some taxa are presented. Moreover, ecological conditions and some other taxonomical notes are provided in this paper.

References

- Schönbeck-Temesy, E. 1969. *Pyrus* L.– In: Rechinger, K. H. (ed.), Flora Iranica, no. 66. Akademische Druck- und Verlagsanstalt, pp. 27–36.
- Zamani, A., Attar, F. & Maroofi, H. 2012. A synopsis of the genus *Pyrus* (Rosaceae) in Iran. *Nordic Journal of Botany* 30: 310–332.
- Zamani, A., Attar, F., Civeyrel, L. & Akopian, J. A. 2016. *Pyrus cordifolia* sp. nov. and two new records of *Pyrus* (Rosaceae) from Iran. *Nordic Journal of Botany* 34 (6): 739-743.

از نظر جغرافیای گیاهی، اعضای این بخش از شرق تا غرب رشته کوه‌های البرز و بیشتر در مناطق گذار بین منطقه ایرانوتورانی و هیرکانی یافت می‌شوند. پرپراکنش‌ترین گونه این بخش در ایران، *P. boissieriana* است که سازگاری بالایی نسبت به شرایط اقلیمی حاکم بر این منطقه دارد.

اشکال ۱-۱۱- تصاویر نمونه‌های زنده و هرباریومی *P. boissieriana* (۱ و ۶)، *P. pashia* (۲ و ۷)، *P. kandevanica* (۸)، *P. ghahremanii* (۴ و ۹)، *P. longipedicellata* (۳ و ۱۰)، و *P. cordifolia* (۵ و ۱۱)

مواد و روش‌ها

پس از بررسی اطلاعات هرباریومی و کتابخانه‌ای، مبادرت به جمع‌آوری نمونه‌ها از طبیعت شد. در قالب این مطالعه، بالغ بر ۱۵۰ نمونه از اعضای بخش *Pashia* از نواحی پراکنش اعضای این بخش جمع‌آوری شد. ضمن جمع‌آوری، اطلاعات میدانی تکمیلی همچون مختصات جغرافیایی، گونه‌های گیاهی غالب در اطراف گیاه و تصاویر مختلف از بخش‌های مختلف گیاه جمع‌آوری شده تهیه شد. با توجه به ماهیت گیاه، جمع‌آوری هر پایه در دو زمان گلدھی (اردیبهشت) و میوه‌دهی (شهریور) انجام شد. شناسایی نمونه‌ها با استفاده از منابع موجود (مثل Schönbeck-Temesy, 1969) و همچنین نمونه‌های تیپ موجود، انجام شد. در قالب این مطالعه، تعداد به روز شده اعضای این بخش با افزوده شدن تاکسون‌های جدید، به شش تاکسون رسید.

نتایج و بحث

اعضای این بخش به واسطه داشتن ویژگی‌های ریخت‌شناسی همچون وجود عدسک‌های برجسته در سطح میوه رسیده، نبود کاسبرگ در روی میوه رسیده، وجود ۲-۵ (معمولاً ۴) خامه و برگ‌های گرد تا تخم‌مرغی با حاشیه اره‌ای تا کنگره‌ای شناخته می‌شوند (اشکال ۱-۱)

چکیده

سرده گلابی (*Pyrus* L.) یکی از اعضای درختی-درختچه‌ای تیره گلسرخیان (Rosaceae) است. به موازات جمع‌آوری بالغ بر ۱۵۰ نمونه از اعضای بخش *Pashia* از نقاط مختلف کشور در یک بازه زمانی تقریباً ۱۰ ساله، شناسایی با کمک منابع مختلف انجام گرفت. در این مقاله، با بهره‌گیری از این نمونه‌ها و منابع قبلی، کلید شناسایی این گونه‌ها، به همراه اطلاعاتی در ارتباط با دامنه پراکنش، تصاویر میدانی از برخی نمونه‌ها و تصاویری از نمونه‌های هرباریومی آنها ارائه می‌شود. ضمناً شرایط اکولوژیکی و برخی نکات تاکسونومیکی آنها در ایران مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.

مقدمه

گلابی در ایران شامل چهار بخش *Pyrus*، *Pashia*، *Xeropyrenia* و *Argyromalon* است. از نظر پراکنش جغرافیایی، اغلب گونه‌های گلابی، در رشته کوه البرز، زاگرس و منطقه آذربایجان (بخصوص ناحیه ارسباران) یافت می‌شوند. بخش *Pashia* در ایران، متشکل از شش گونه با نام‌های *P. kandevanica*، *P. pashia*، *P. boissieriana*، *P. longipedicellata*، *P. ghahremanii* و *P. cordifolia* است (Zamani et al. 2016).